

Opracowanie:	
PROJEKT BUDOWLANY	
Nazwa zamówienia:	
Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu	
Adres obiektu:	
Wleń ul. Górska działka nr 91 obręb Wleń 2	
Inwestor:	
Urząd Miasta i Gminy Wleń Plac Bohaterów Nysy 7, 59-610 Wleń	
Jednostka projektowa:	
Nadzory Budowlane Doradztwo Techniczne Zdzisław Kasprowicz ul. Izerska 14, 58-560 Jelenia Góra	

Opracowanie:	Data projektu:	Podpis:
mgr inż. arch. Marek Wroński Nr uprawnień: 497/Ww/73	15-03-2016 r.	
tech. bud. Zdzisław Kasprowicz upr. nr 493/78	15-03-2016 r.	
Jelenia Góra, marzec 2016 r.		

Oświadczenie: Niniejsze opracowanie jest zgodne z obowiązującymi przepisami i zasadami wiedzy technicznej i zostało wykonane w stanie kompletnym z punktu widzenia celu, któremu ma służyć

ZAWARTOŚĆ

WARUNKI I UZGODNIENIA DO PROJEKTU BUDOWLANEGO	5
WYPIS I WYRYS Z MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY WLEŃ UCHWAŁA NR 65/XIV/07 RADY MIASTA I GMINY WLEŃ Z DNIA 20.12.2007R.....	6
DECYZJA WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU OCHRONY ZABYTKÓW Z DNIA 20.06.2014.....	9
DECYZJA DOLNOŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW NR 351/16 Z DNIA 10.03.2016.....	10
ZAŚWIADCZENIA O PRZYNALEŻNOŚCI DO IZBY ARCHITEKTÓW I IZBY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA.....	12
UPRAWNIENIA BUDOWLANE.....	14
PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU CZĘŚĆ OPISOWA	17
1. PODSTAWA OPRACOWANIA.....	18
2. PRZEDMIOT INWESTYCJI	18
3. ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU	18
4. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE TERENU	18
4.1. UKŁAD KOMUNIKACYJNY.....	18
4.2. SIECI I UZBROJENIE TERENU.....	18
4.3. UKSZTAŁTOWANIE TERENU I ZIELEŃ	19
5. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI ZAGOSPODAROWANIA TERENU.....	19
6. DANE PROJEKTOWANEGO OBIEKTU WYNIKAJĄCE Z PLANU MIEJSCOWEGO.....	19
7. ANALIZA OBSZARU ODDZIAŁYWANIA INWESTYCJI.....	19
8. INFORMACJA O WPISIE DO REJESTRU ZABYTKÓW	19
9. WPŁYW EKSPLOATACJI GÓRNICZEJ NA INWESTYCJĘ	19
10. INFORMACJA O WPŁYWIE INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO.....	20
PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU CZĘŚĆ GRAFICZNA.....	21
RYS NR A/1 PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU SKALA 1:500	22
PROJEKT ARCHITEKTONICZNO BUDOWLANY CZĘŚĆ OPISOWA	23
1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA.	24
2. PODSTAWA OPRACOWANIA.....	24
3. ZAKRES OPRACOWANIA.....	24
4. STAN ISTNIEJĄCY.	24
5. INWENTARYZACJA FOTOGRAFICZNA.....	25
6. OPIS PROJEKTOWANYCH PRAC REMONTOWYCH	26
7. CHARAKTERYSTYKA EKOLOGICZNA BUDYNKU	28
8. WARUNKI OCHRONY P.POŻ.	28
9. KATEGORIA GEOTECHNICZNA OBIEKTU.....	28
PROJEKT ARCHITEKTONICZNO BUDOWLANY CZĘŚĆ GRAFICZNA	30
RYS NR A/2 RZUT SKALA 1:50	31
RYS NR A/3 PRZEKRÓJ A-A SKALA 1:20	32
RYS NR A/4 PRZEKRÓJ B-B SKALA 1:20	33
INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA.....	34

1 . KOLEJNO ŚĆ WYKONYWANYCH ROBÓT	35
2. INSTRUKTAŻ PRACOWNIKÓW PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO REALIZACJI ROBÓT SZCZEGÓLNIENIE NIEBEZPIECZNYCH	35
3. ŚRODKI TECHNICZNE I ORGANIZACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE NIEBEZPIECZEŃSTWOM WYNIKAJĄCYM Z WYKONYWANIA ROBÓT BUDOWLANYCH.	35
4. INSTRUKTAŻ PRACOWNIKÓW PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO REALIZACJI ROBÓT SZCZEGÓLNIENIE NIEBEZPIECZNYCH	43
5. ŚRODKI TECHNICZNE I ORGANIZACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE NIEBEZPIECZEŃSTWOM WYNIKAJĄCYM Z WYKONYWANIA ROBÓT BUDOWLANYCH.	44

OŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo Budowlane [tekst jednolity Dz. U. Nr 243 poz. 1623 z 2010 r. z późniejszymi zmianami] oświadczamy, iż projekt budowlany „Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu” został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej”.

.....
mgr inż. arch. Marek Wroński
upr. nr 497/Ww/73

.....
tech. bud. Zdzisław Kasprowicz
upr. nr 493/78/JG

Warunki i uzgodnienia do projektu budowlanego

Wypis i wyrys z Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy Wleń
uchwała nr 65/XIV/07 Rady Miasta i Gminy Wleń z dnia 20.12.2007r.

Wleń, 07.10.15

URZĄD MIASTA I GMINY WLEŃ

PL Bohaterów Nysy 7, 59 – 610 Wleń
tel. (75) 71-36-085

W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wleń w granicach administracyjnych

zatwierdzony Uchwałą Rady Miasta i Gminy Wleń 65/XIV/07 z dnia 20 grudnia 2007 r.
opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego Nr 28, poz. 411 z dnia
06 lutego 2008 r.

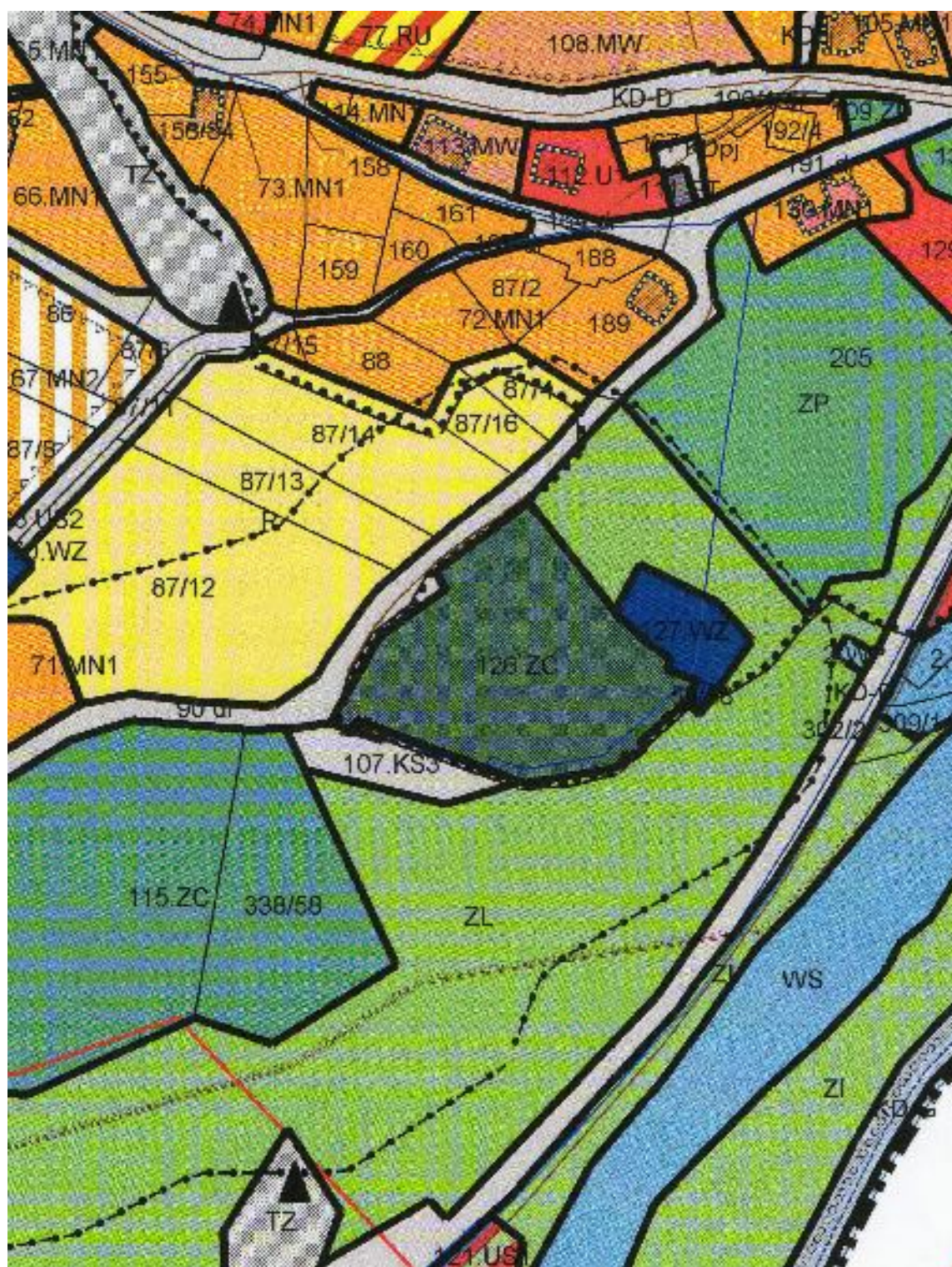
Działka :

- w ewidencji nr 91 - obręb Wleń 2
- leży w obszarze oznaczonym na planie zagospodarowania przestrzennego symbolami: 126.ZC oraz
w strefach oznaczonych symbolami: GSS2, GSB/OW, GSA, ODZ.

Ustalenia szczegółowe

Symbol 1	Przeznaczenie terenu 2	Uwagi 3
126.ZC	Przeznaczenie terenu Przeznaczenie terenu – symbol terenu 126.ZC - tereny cmentarzy Funkcje dopuszczalne: obiekty sakralne, parkingi i place, obiekty i sieci infrastruktury technicznej. Zasady ochrony i kształtowania ładunku przestrzennego Zagospodarowanie terenu zgodnie z przepisami szczególnymi. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej Zgodnie z ustaleniami rozdziału 5. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej (teren 126.ZC). Strefa „OW” ochrony archeologicznej. Wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych Wykonanie nawierzchni chodników i placów z trwałych materiałów o ujednoliconej formie i kolorystyce, Nakaz zastosowania ujednoliconego zestawu latarni i innych urządzeń związanych z obsługą funkcji sakralnej Parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym linie zabudowy, gabaryty obiektów i wskaźniki intensywności zabudowy Występowanie powierzchni biologicznie czynnej na min. 70% powierzchni terenu	-
GSS2	Przeznaczenie terenu Strefa ochrony sanitarnej	-

GSR/OW	Przeznaczenie terenu STREFA "B" OCHRONY PODSTAWOWYCH WARTOŚCI KULTUROWYCH, STREFA "OW" OBSERWACJI ARCHEOLOGICZNEJ	-
GSA	Przeznaczenie terenu Strefa "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej	
ODZ	Obiekt do zachowania	-

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW WE WRÓCŁAWIU

59-610 Wleń, pl. Bohaterów Nysy 7

KIPRONNIK DELEGATURY
2 up. M. Kopylov

**DOLNOŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
we WROCŁAWIU**

131873-15268-8-R

Delegatura w Jeleniej Górze
58-500 Jelenia Góra, ul. 1-go Maja 23
☎ 0751 752 68 65, 767 83 85

wsosze-mg@p.bikon.pl
 <http://www.wskz.jelenia-gora.pl/public/>
Jelenia Góra, dnia 10.03.2016 r.

JG/N.5142.170.2016.ZK
L.dz. 8245

**DECYZJA Nr 351/16
Pozwolenie na prowadzenia prac i robót przy zabytku**

Na podstawie art. 89 pkt 2, art. art. 92.1 pkt 6, art. 36, ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz.U.2014.1446 ze zm.), § 14 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015, poz.1789) oraz art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego D. U z 2016r. poz. 23

Po rozpatrzeniu wniosku z dnia 22.12.2015r. (data wpływu: 07.03.2016r), zgłoszonego przez: Burmistrza Miasta i Gminy we Wleniu w imieniu którego wystąpił Sekretarz Miasta i Gminy Wleń
o udzielenie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych
przy zabytku: **cmentarz ewangelicki, ob. komunalny, ul. Górską we Wleniu**

wpisanym do rejestru zabytków: **decyzja nr 389/969/J z dn. 12.04.89**
oraz po ocenie danych przedstawionych we wniosku i załącznikach do niego:
projekt budowlany, oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością zabytkową
na cele budowlane, upoważnienie nr 41/15

udzielam pozwolenia

Gminie Wleń reprezentowanej przez Burmistrza
na wykonanie **umocnienia narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu ul. Górską, dz. nr 91 obręb 2 Wleń**

zgodnie z zakresem i w sposób wskazany w Projekcie budowlanym opracowanym w marcu 2016r. przez Nadzory Budowlane Doradztwo Techniczne Zdzisław Kasprówicz – Jelenia Góra, 58-560 ul. Izerska 14, projektant: tech. bud. Zdzisław Kasprówicz i mgr inż. arch. Marek Wroński
stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej decyzji.

Pozwolenie udzielane jest pod warunkiem powierzenia obowiązku kierowania robotami budowlanymi i wykonywania nadzoru inwestorskiego osobom posiadającym kwalifikacje, o których mowa w art. 37c ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Termin ważność pozwolenia – październik 2016 roku.

Zobowiązuje się wnioskodawcę do:

1. Przekazania Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków we Wrocławiu imion, nazwisk i adresów osób, którym powierzone będzie kierowanie robotami budowlanymi oraz wykonywanie nadzoru inwestorskiego wraz z dokumentami potwierdzającymi posiadanie przez te osoby kwalifikacji, o których mowa w art. 37 c ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, nie później niż 7 dni przed rozpoczęciem robót budowlanych.
2. Zawiadomienia Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac.

3. Niezwłocznego zawiadomienia Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac;
4. Dokonania odbioru częściowego i końcowego wykonanych prac budowlanych z udziałem przedstawiciela Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu. O terminie odbioru należy powiadomić 14 dni przed planowanym odbiorem.
5. Ziemne roboty budowlane na terenie wpisanym do rejestru zabytków należy prowadzić pod nadzorem uprawnionego archeologa na koszt inwestora po uzyskaniu pozwolenia na badania archeologiczne wydanego przez Kierownika Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Jeleniej Górze a w razie konieczności ratowniczych badań archeologicznych na podstawie art. 31 ust. 1a, art. 36 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U.2014 poz.1446).

UZASADNIENIE

Sekretarz Miasta i Gminy Wleń działający z upoważnienia Burmistrz Miasta i Gminy we Wleniu, w dniu 10.03.2016r. wystąpiła z wnioskiem do kierownika Delegatury w Jeleniej Górze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu działającego z upoważnienia Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu o wydanie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych na **cmentarzu ewangelickim, ob. komunalnym, ul. Górską we Wleniu, dz. nr 91 obręb 2 Wleń**

Ponieważ cmentarz wpisany jest do rejestru zabytków **decyzją nr 389/969/J z dn. 12.04.89** wobec tego Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków jest organem właściwym do wydania pozwolenia na podstawie art. 36, ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U.2014.1446 ze zm.).

Po analizie wniosku i materiałów do niego załączonych wraz z projektem budowlanym opracowanym przez Nadzory Budowlane Doradztwo Techniczne Zdzisław Kasprówicz – Jelenia Góra, 58-560 ul. Izerska 14, projektant: tech. bud. Zdzisław Kasprówicz i mgr inż. arch. Marek Wroński uznano, że planowane do wykonania prace, przy uwzględnieniu uwag zawartych w niniejszej decyzji, są zgodne z zasadami ochrony zabytków i opiece nad zabytkami na obiekcie zabytkowym wpisanego do rejestru zabytków. W związku z tym orzeczono jak na wstępie.

Pouczenie:

1. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne podlega karze grzywny (art.117 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).
2. Informuje się, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Od niniejszej decyzji służy prawo odwołania do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

Zwolnione z opłaty skarbowej na podstawie ustawy z dnia 16.11.2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2015 r. nr 783)

Otrzymują strony postępowania:

1. Gmina Wleń Plac Bohaterów Nysy nr 7 we Wleniu.

Do wiadomości: 1. Aa/zk

Dolnośląskiego
Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

KIEROWNIK DELEGATURY
w Jeleniej Górze

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dolnośląska Okręgowa Rada Izby Architektów RP

ZAŚWIADCZENIE - ORYGINAŁ
(wypis z listy architektów)

Dolnośląska Okręgowa Rada Izby Architektów RP zaświadcza, że:

mgr inż. arch. Marek Ludwik Wroński

posiadający kwalifikacje zawodowe do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w specjalności architektonicznej i w zakresie posiadanych uprawnień nr **497/Ww/73**,
jest wpisany na listę członków Dolnośląskiej Okręgowej Izby Architektów RP
pod numerem: **DS-0816**.

Członek czynny od: 01-02-2002 r.

Data i miejsce wygenerowania zaświadczenia: 23-10-2015 r. Wrocław.

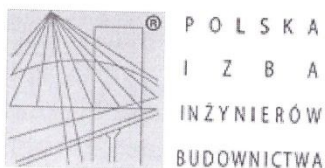
Zaświadczenie jest ważne do dnia: **30-06-2016 r.**

Podpisano elektronicznie w systemie informatycznym Izby Architektów RP przez:
Zbigniew Maćków, Przewodniczący Okręgowej Rady Izby Architektów RP.

Nr weryfikacyjny zaświadczenia:

DS-0816-FE62-B3D5-F211-26FF

Dane zawarte w niniejszym zaświadczeniu można sprawdzić podając nr weryfikacyjny
zaświadczenia w publicznym serwisie internetowym Izby Architektów: www.izbaarchitektow.pl
lub kontaktując się bezpośrednio z właściwą Okręgową Izbą Architektów RP.

Zaświadczenie

o numerze weryfikacyjnym:

DOŚ-Y6M-5ID-M3G *

Pan Zdzisław Kasprovicz o numerze ewidencyjnym DOŚ/BO/0437/01
adres zamieszkania ul. Izerska 14, 58-560 Jelenia Góra
jest członkiem Dolnośląskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa i posiada wymagane
ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.
Niniejsze zaświadczenie jest ważne od 2016-01-01 do 2016-12-31.

Zaświadczenie zostało wygenerowane elektronicznie i opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu w dniu 2015-11-27 roku przez:

Eugeniusz Hotą, Przewodniczący Rady Dolnośląskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa.

(Zgodnie art. 5 ust 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. 2001 Nr 130 poz. 1450) dane w postaci
elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu są
równoważne pod względem skutków prawnych dokumentom opatrzonym podpisami własnoręcznymi.)

* Weryfikację poprawności danych w niniejszym zaświadczeniu można sprawdzić za pomocą numeru weryfikacyjnego zaświadczenia na
stronie Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa www.piib.org.pl lub kontaktując się z biurem właściwej Okręgowej Izby Inżynierów
Budownictwa.

Uprawnienia Budowlane

PREZYDIUM
WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ
WE WROCŁAWIU
Wydział Gospodarki Terenowej
Geologii i Odkrywy Środowiska

Wrocław, dnia 26 października 1971

Nr ewid. uprawn. 497/RVI/73

Uprawnienia budowlane

Na podstawie art. 18, art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. — prawo budowlane (Dz. U. nr 7, poz. 45 oraz § 39 i § 5. MS. 1. pkt. 1. rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 10 września 1962 r. w sprawie kwalifikacji fachowych osób wykonujących funkcje techniczne w budownictwie powszechnym (Dz. U. nr 53 poz. 1

ob. WROŃSKI Marek Ludwik
magister inżynier architekt

urodzony dnia 17 maja 1944 roku Zakopane

o t r z y m u j e

w szczególności architektonicznej.

uprawnienia budowlane do sporządzania projektów budowlanych architektonicznych wszelkich obiektów budowlanych, projektów budowlanych konstrukcyjnych z wyjątkiem projektów budowlanych o skomplikowanej konstrukcji, projektów instalacji i urządzeń sanitarnych z wyjątkiem skomplikowanych instalacji i urządzeń sanitarnych.

Główny Architekt
Województwa Wrocławskiego
mgr inż. arch. Edward Miller
Kierownik Wydziału

Dz. G. 1973, 1537-73 2090

Uprawnienia Budowlane

WOJEWÓDZKIE
BIURO PLANOWANIA PRZEMISŁOWEGO
ul. Mickiewicza 26, skr. poczt. 242
58-500 JELENIA GÓRA

Jełenia Góra, dnia 25.XI. 1978 r.

(pieczęć)

Nr 493 /78

DECYZJA O STWIERDZENIU PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO
do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie

Na podstawie § 5 ust.2, § 6 ust.3, § 7.- i § 12 ust. 1 pkt 2 lit. -
rozporządzenia Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 20 lutego 1975 r.
w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz.U. Nr 8, poz. 46) stwierdza się, że:

Obywatel (ka) **ZDEISŁAW KASPROWICZ**
technik budowlany

urodzony(a) dnia 14 maja 1948 r. w Pokrzywniku

posiada przygotowanie zawodowe upoważniające do wykonywania samodzielnych funkcji
kierownika budowy i robót
w specjalności **konstrukcyjno-budowlanej**
w zakresie

MA-BIA/14
CWD MA-BIA-14 zam. 14087-KW-W-75 WDA zam. 213-KI 50.100 p.m. 60

Wywalec (22)

ZDZISŁAW KASPROWICZ

jest upoważniony (a) do:

CEL: i zakres:

- 1/do kierowania,nadzorowania i kontrolowania budowy i robót,
kierowania i kontrolowania wytwarzania konstrukcyjnych
elementów budowlanych oraz oceniania i badania stanu
technicznego w zakresie wszelkich budynków i innych
budowli o powszechnie znanych rozwiązaniach konstrukcyjnych,
z wyłączeniem linii, węzłów i stacji kolejowych,dróg oraz
lądniaskowych dróg startowych i manipulacyjnych,mostów ,
budowli hydrotechnicznych i wodnomeliorecyjnych,
- 2 /do sporządzania w budownictwie osób fizycznych projektów
w zakresie rozwiązań architektonicznych:
 - a/ budynków inwentarskich i gospodarczych,adaptacji
projektów typowych i powtarzalnych innych budynków
oraz sporządzania planów zagospodarowania działki
związanych z realizacją tych budynków,
 - b/ budowli nie będących budynkami.

Otrzymuje:

Ob. Zdzisław Kasprowiez
ul. Swierczewskiego 12/7
59-610 W l e ś

z up. WOJEWODY

Tomasz Polanski
poczt. 100 000
ul. Armii Krajowej 100

Projekt zagospodarowania terenu część opisowa

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- Zlecenie Inwestora. Uzgodnienia z Inwestorem.
- Mapa do celów projektowych.
- Obowiązujące normy i przepisy.

2. PRZEDMIOT INWESTYCJI

Przedmiotem inwestycji jest umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu. Projektowany zakres remontu nie prowadzi do zmiany sposobu użytkowania obiektu jak również poszczególnych elementów lub detali.

Opracowanie dotyczy tylko remontu murów oporowych i nie zmienia architektury obiektu zarówno w całości jak również nie powoduje żadnych zmian w zachowaniu historycznego waloru obiektu. Remont dotyczy fragmentów murów i nie powoduje żadnych zmian funkcjonalnych, programowych, oraz parametrów i danych technicznych takich jak powierzchnia zabudowy, kubatura, gabaryty budynków, długość, szerokość.

3. ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU

Przedmiotowa działka zlokalizowana jest w południowej części Wlenia, działka nr 91 obręb Wleń 2, zlokalizowana jest przy ulicy Górskiej. W części południowej działki znajduje się budynek kaplicy oraz parking. Cały teren działki jest ogrodzony murem oporowym z kamienia o różnej wysokości. Na terenie znajduje się istniejąca zieleń wysoka i niska.

4. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Projekt „Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu” zgodny jest z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy Wleń uchwałą nr 65/XIV/07 Rady Miasta i Gminy Wleń z dnia 20.12.2007r.

4.1. UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Przedmiotowa nieruchomość posiada połączenie z drogą publiczną poprzez istniejący zjazd z ul. Górskiej. Dojazd do cmentarza pozostają bez zmian.

4.2. SIECI I UZBROJENIE TERENU

Działka posiada uzbrojenie w sieci:

- Elektryczną
- Wodociągową
- Kanalizacyjną

4.3. UKSZTAŁTOWANIE TERENU I ZIELEŃ

Projektowane ukształtowanie terenu nie będzie znacząco odbiegać od istniejącego. Naturalny spadek terenu zostanie zachowany.

5. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI ZAGOSPODAROWANIA TERENU

POW. DZIAŁKI NR 91	12 318 m ²
POWIERZCHNIA ZABUDOWY BUDYNKÓW	45,0 m ²
POWIERZCHNIA UTWARDZONA (DROGI, CHODNIKI, PARKING)	95,0 m ²
POW. BIOLOGICZNIE CZYNNNA	12 223 m ²

6. DANE PROJEKTOWANEGO OBIEKTU WYNIKAJĄCE Z PLANU MIEJSCOWEGO

Przeznaczenie terenu: tereny cmentarzy	Warunek spełniony
Funkcje dopuszczalne: obiekty sakralne, parkingi i place, obiekty i sieci infrastruktury technicznej	Warunek spełniony
Parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu: Występowanie powierzchni biologicznie czynnej na min 70% pow. terenu	12223/12318=98% Warunek spełniony

7. ANALIZA OBSZARU ODDZIAŁYWANIA INWESTYCJI.

Projektowany remont zlokalizowany na dz. nr 91 będzie stanowił remont istniejącej infrastruktury technicznej cmentarza. Planowany obiekt nie oddziałuje na żadną nieruchomość sąsiednią nie wykracza poza granice działki objętej inwestycją oraz nie będzie oddziałował negatywnie na środowisko. Obiekt nie emituje szkodliwych substancji. Przyjęte w projekcie rozwiązania techniczne eliminują wpływ obiektu na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty.

W wyniku inwestycji nie nastąpi zacienianie budynków na działkach sąsiednich. Remont zdaniem projektanta, nie naruszy uzasadnionych interesów osób trzecich. Nie ograniczy możliwości zabudowy sąsiednich działek jak i możliwości ich zagospodarowania.

Wszelkie roboty budowlane odbywać się będą na działce inwestorów.

8. INFORMACJA O WPISIE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Teren opracowania jest pod ochroną Konserwatora Zabytków. Obszar cmentarza jest wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 389/969/J z dnia 12.04.1989 r. Zgodnie z decyzją Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z dnia 20.06.2014, planowane do wykonania prace, przy uwzględnieniu uwag zawartych w decyzji, są zgodne z zasadami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

9. WPLYW EKSPLOATACJI GÓRNICZEJ NA INWESTYCJĘ

Przedmiotowa działka nie leży na obszarze występowania szkód górniczych.

10. INFORMACJA O WPŁYWIE INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO

Przedmiotowa inwestycja nie zalicza się do rodzaju inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zakres oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia na środowisko będzie nieznaczny. Projektowana powierzchnia terenów utwardzonych nie przekroczy 0,1 ha. W związku z tym wody opadowe nie powinny zawierać substancji zanieczyszczających w ilościach przekraczających 100 mg/l zawiesin ogólnych oraz 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych.

Odpady z uwzględnieniem odzysku, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w powiązaniu z systemem gospodarki odpadowej na terenie miasta będą składowane do szczelnych pojemników zlokalizowanych na istniejącym placu, w pobliżu wjazdu na działkę inwestora. Odpady zbierać się będzie w sposób selektywny z wyodrębnieniem odpadów nadających się do odzysku, z zakazem ich wzajemnego mieszania. Odpady organiczne będą odbierane przez uprawnioną do tych celów firmę.

Opracował: mgr inż. arch. Marek Wroński

tech. bud. Zdzisław Kasprowicz

Projekt zagospodarowania terenu część graficzna

MAPA DO CELÓW PROJEKTOWYCH

skala 1:500

poходna mapy zasadniczej 461.223.0141

miejscowość - Wleń

działka - 91

jednostka ewidencyjna - 021205_4, Wleń

obręb - 0002

GK-OG.6640.877.2015

Mapa aktualna w zakresie opracowania

Nie wyklucza się istnienia niewykazanego na niniejszej mapie uzbrojenia podziemnego, które nie było zgłoszone do inwentaryzacji lub o których brak jest informacji branżowych.

Granice są zgodne z danymi ewidencji gruntów. Przy opracowaniach dotyczących własności należy ustalić granice na gruncie. Niniejsza mapa do celów projektowych została wykonana bez ustalenia służebności gruntowych.

układ odniesienia poziomego 1965, pionowego - Kronsztadt

— — — — — zakres opracowania

GEODETA UPRAWNIENY

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

STAROSTA LWÓWECKI

Poświadczam, że niniejszy dokument został opracowany w wyniku prac geodezyjnych i kartograficznych, których rezultaty zawiera operat techniczny wpisany do ewidencji materiałów kartograficznych

P.0212.2016. GP.06.6640.877.2015

15.01.2016

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

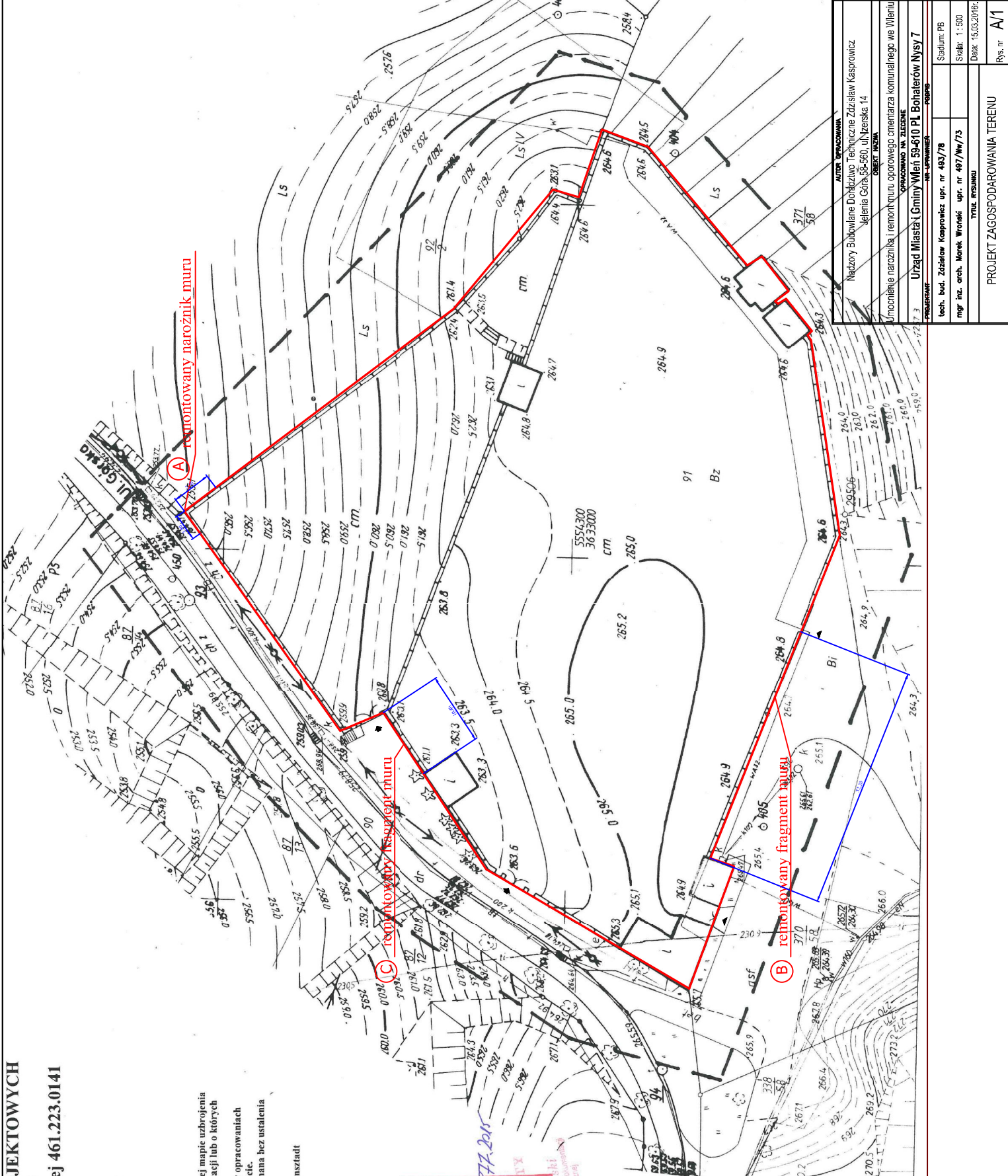
mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

mgr inż. Małgorzata Kaszuba

Świadectwo nr 20905

LEGENDA:	
A	remontowany narożnik muru
B	remontowany fragment muru
C	remontowany fragment muru
—	granica działki
◀	wjazd na działkę
◀	wejścia do budynku

AUTOR OPRACOWANIA	
Nadzory Budowlane Dołączono Techniczne Zdzisław Kaszowicz	
Jednostka Górn. 55-560, ul. Żenska 14	
OPRACOWANO NA ZLECENIE	
Urząd Miasta i Gminy Wleń 59-610 PL Bohaterów Nysy 7	
PROJEKTANT	
lechn. bud. Zdzisław Kaszowicz upr. nr 493/78	Stadium: PB
mgr inż. arch. Marek Wronski upr. nr 497/W/73	Skala: 1:500
TYTUŁ PRACOWNI	
PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU	
Rys. nr	
A1	

Projekt architektoniczno budowlany część opisowa

1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA.

Przedmiotem opracowania jest koncepcja do zadania "Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu na ul. Górskiej dz. nr.91 obręb Wleń II".

Celem opracowania jest remont muru oporowego wykonanego z ciosów kamiennych.

2. PODSTAWA OPRACOWANIA.

- Zlecenie Inwestora na wykonanie dokumentacji projektowej
- Wizja lokalna cmentarza
- Obowiązujące normy i przepisy.
- Informacje uzyskane od Inwestora.

3. ZAKRES OPRACOWANIA

Zakresem opracowania jest projekt budowlany remontu muru w północnym narożniku, w miejscu zabezpieczonym obecnie drewnianą konstrukcją zabezpieczającą oraz remont muru w południowej i zachodniej części cmentarza. Długość przedmiotowego narożnika muru oporowego to ok. 9,50 mb łącznie. Długość remontowanego muru to ok. 51,0 mb łącznie.

Projektuje się remont i zabezpieczenie zachowanej konstrukcji bez ingerencji w architekturę obiektu.

Zakres opracowania, pod względem konstrukcyjnym, obejmuje remont muru oporowego w narożniku w północnej części cmentarza, oraz remont muru w południowej i zachodniej części cmentarza.

4. STAN ISTNIEJACY.

Przedmiotowy obiekt - mur, położony jest bezpośrednio przy granicy działki i ograda teren cmentarza. Zlokalizowany jest przy ulicy Górskiej w Wleniu na działce nr 91 obręb Wleń 2, będącej własnością Urzędu Miasta i Gminy Wleń.

Mur oporowy jest ogólnie w stanie dobrym. Murowany z kamienia nieregularnego, posadowiony na kamiennych ławach fundamentowych, murowanych (nie wykonano odkrywek sondażowych, przyjęto na podstawie analogii do innych obiektów), zachowanych w całości z materiału historycznego. Pod względem konstrukcyjnym mury kamienne okalające cmentarz znajdują się w dobrym stanie technicznym. Obecnie wymagają jedynie drobnych prac naprawczych muru.

Lokalnie (narożnik północny) mur oporowy w złym stanie technicznym. Wymaga pilnego przemurowania, stabilizacji konstrukcyjnej i zabezpieczenia przed wpływem warunków atmosferycznych.

Oceniono, że obecny stan techniczny wymusza podjęcie szybkich prac remontowych.

Mur oporowy północny – „A” (narożnik) jest w złym stanie technicznym. Widoczne liczne ubytki (dziury) i obluzowane kamienie. Wizja terenowa wykazała liczne zarysowania, pęknięcia, wybrzuszenia i odspojenie narożnika muru kamiennego wykonanego z ciosów kamiennych o wysokości około 2,60 m. Mur kamienny otacza cmentarz, którego poziom gruntu w stosunku do przyległej drogi jest wyższy o około 1,50 m od poziomu drogi. Źle ukształtowany teren cmentarza spowodował spływ większości wody opadowej w narożnik cmentarza. Mimo założenia rury kamionkowej w dolnej części muru woda penetrując podmyła fundament muru, co przy nacisku gruntu spowodowało naruszenie konstrukcji muru i odspojenie od pozostałej części. Stan nagrobków w narożniku wskazuje na obsuwanie się gruntu i odchyleni ścian muru oporowego od pionu.

Podstawowe dane techniczne muru:

- Długość muru „A” – 3,80 m + 5,50 m
- Długość muru „B” – 32,20 m
- Długość muru „C” – 10,40 m
- Wysokość muru „A” - 2,6 m
- Wysokość muru „B” – 0,8-0,55 m
- Wysokość muru „C” – 3,40 m

5. INWENTARYZACJA FOTOGRAFICZNA

Zdjęcia nr 1-3: narożnik północny „A”

Zdjęcia nr 4-6: mur w południowej i zachodniej części cmentarza „B” i „C”.

6. OPIS PROJEKTOWANYCH PRAC REMONTOWYCH

Opis rozwiązania remontu narożnika północnego „A”:

Wykonanie ścianki szczelnej poniżej poziomu posadowienia fundamentu muru oporowego utwierdzonej w gruncie w celu podtrzymania nasypu. Ścianka szczelna

1. Projektuje się wykonanie ścianki szczelnej z grodzic w celu podtrzymania nasypu. Ścianka w dolnej części zamocowana w podłożu, w górnej niezakotwiona. Ścianki należy wciskać za pomocą maszyn hydraulicznych zapobiegających wstrząsom. Ściankę należy pogrążyć w gruncie za pomocą młotów udarowych. Szczyt ścianki zwieńczyć kołpakiem ochronnym z części kształtownika grodzicy. Ścianki stalowe wykonać ze stali S235JR.
2. Rozebranie uszkodzonego fragmentu pomiędzy pionowymi spękaniem na całej wysokości muru do poziomu terenu na długości po ok. 5,50 i 3,80 metrów w każdym z kierunków muru począwszy od narożnika – razem ok. 9,50 m bieżących muru. Oczyszczenie elementów kamiennych z resztek zaprawy oraz innych zanieczyszczeń.
3. Usunięcie gruntu zalegającego pomiędzy narożnikiem muru, a szalunkiem na całej wysokości muru.
4. Wykonanie odwodnienia przestrzeni między narożnikiem muru.
5. Rozbiórka istniejącego murowanego kamiennego fundamentu odcinkami
6. Wykonanie fundament pod ścianę oporową - ława fundamentowa żelbetowa. Wykopy oraz fundamenty stanowiące podziemną część muru oporowego należy wykonywać ze szczególną ostrożnością, odcinkami. Minimalny poziom posadowienia nie może być płytszy niż 1.00m poniżej terenu (poniżej głębokości przemarzania). Posadowienie w gruncie rodzimym, nośnym. Projektowane fundamenty należy zazbroić. Pod fundament wykonać podławkę z betonu B15. Konstrukcję wykonać z betonu B25 zbrojonego prętami stali żebrowanej A-III (34GS). Otulina zbrojenia 5cm. Powierzchnie pionowe fundamentu należy zabezpieczyć Abizolem R+P.
7. Odbudowa muru na nowym fundamencie. Przemurować obłuzowane kamienie. Usunąć luźny materiał z istniejących spoin. Warstwy licowe murować należy z odzyskanego, oczyszczonego kamienia na zaprawie murarskiej. Należy zachować historyczne wątki muru. Nadmurować ścianę kamienną do wymaganej wysokości. Wyspoinować ścianę.
8. Na koronie muru do układania i murowania ostatnich dwóch warstw kamiennych należy stosować zaprawę wodoszczelną. Pod górną warstwą tak przemurowanego wątku kamiennego oraz dla ochrony ułożyć należy warstwę mineralnej, elastycznej warstwy hydroizolacji poziomej, mrozoodpornej i odpornej na przesiąkanie wody w głąb muru.
9. Hydrofobizacja górnych powierzchni murów preparatem Remmers Funcosil WS.
10. W odtwarzanych murach należy na przestrzał zamontować saczki z rur z kamionki $\phi 100$ w celu umożliwienia ewentualnego odpływu wód gruntowych spoza ściany istniejącej. Rury należy przeprowadzić w dolnym pasie przy podstawie murów w rozstawie 1,5m, w górnym pasie

w rozstawie 1,0m, przy wykonaniu nachylenia każdego sączka w kierunku strony zewnętrznej minimum 3%. Rury należy przeprowadzić poza istniejącą ścianę kamienną.

11. Odtworzenie nasypu z materiału rodzimego zagęszczanego warstwami grubości max. 25cm do stopnia $I_s = 0.95$,

12. Wyciągnięcie ścianki szczelnej.

Opis remontu murów oporowych kamiennych „B” i „C”:

- Oczyszczyć mechanicznie mury z glonów i porostów.
- Przemurować obluzowane kamienie. Usunąć luźny, niezwiązany materiał ze spoin. Przemurowania ścian kamiennych wykonać na zaprawie cementowej.
- Uzupełnić spoinowanie. Spoinowanie wykonać również zaprawą cementową.

Warunki wodno-gruntowe

Ze względu na brak badań gruntowych wykonano obliczenia dla kilku wariantów warstw gruntu nienawodnionego i wybrany został najbardziej niekorzystny przypadek. W przypadku występowania wód gruntowych należy zwrócić się do Projektanta o zweryfikowanie przyjętych rozwiązań.

7. CHARAKTERYSTYKA EKOLOGICZNA BUDYNKU

Obiekt nie emituje szkodliwych substancji. Przyjęte w projekcie rozwiązania techniczne eliminują negatywny wpływ obiektu na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty. Wykonanie remontu muru, spełnia warunki ochrony atmosfery, nie emituje hałasów i wibracji wymagających dodatkowych środków zaradczych. Odtworzenie muru, nie wprowadza żadnych zakłóceń ekologicznych w charakterystyce powierzchni ziemi, gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych. Nie zmienia się w żaden sposób charakter użytkowy muru, jak również pozostają bez zmian jego funkcje polegające wygrodeniu i zabezpieczeniu terenu działki. Zostaje zachowana dotychczasowa powierzchnia biologicznie czynnego terenu działki.

8. WARUNKI OCHRONY P.POŻ.

Projektowany remont murów nie zmienia warunków ochrony p.poż. obiektu.

9. KATEGORIA GEOTECHNICZNA OBIEKTU

Obiekt jest budowlą zabytkową – zalicza się go do trzeciej kategorii geotechnicznej. Ze względu na brak przesłanek o niekorzystnym wpływie

posadowienia na obiekt, nie istnieje potrzeba ustalenia geotechnicznych warunków gruntowych dla celów projektowych.

Uwaga:

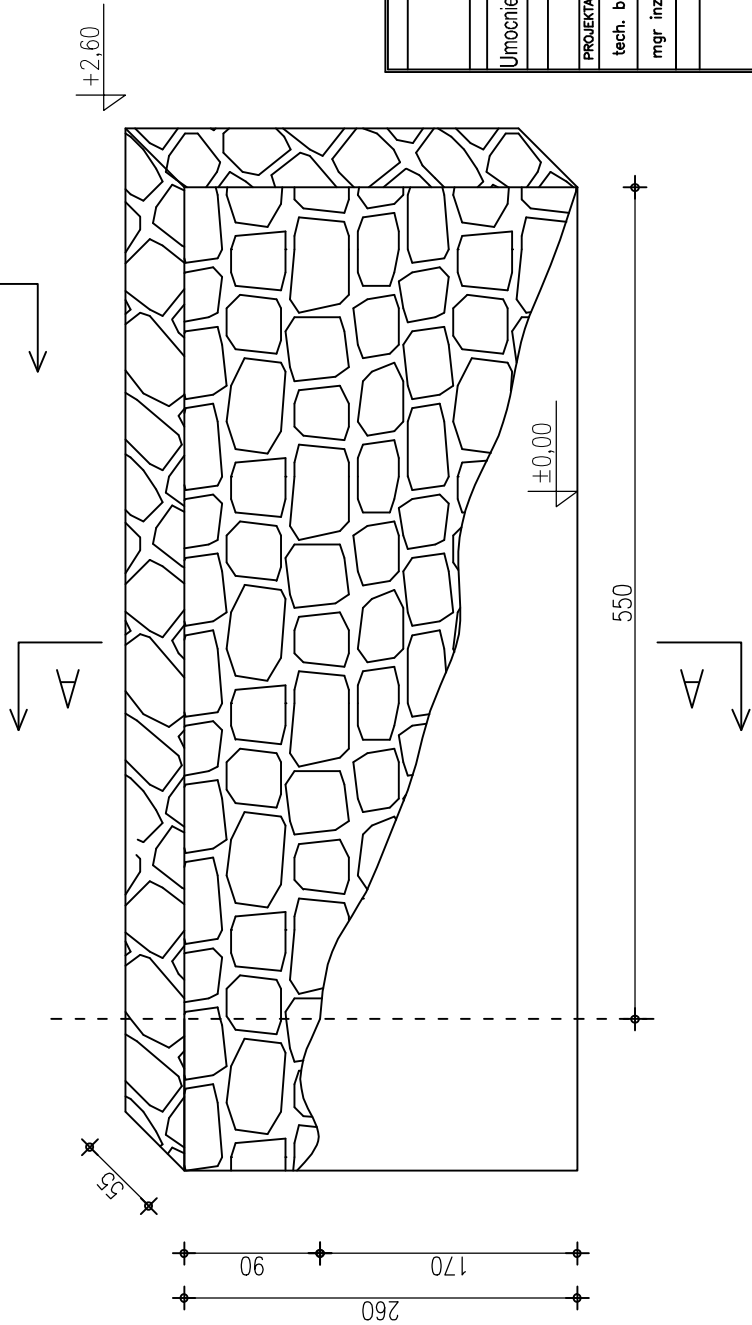
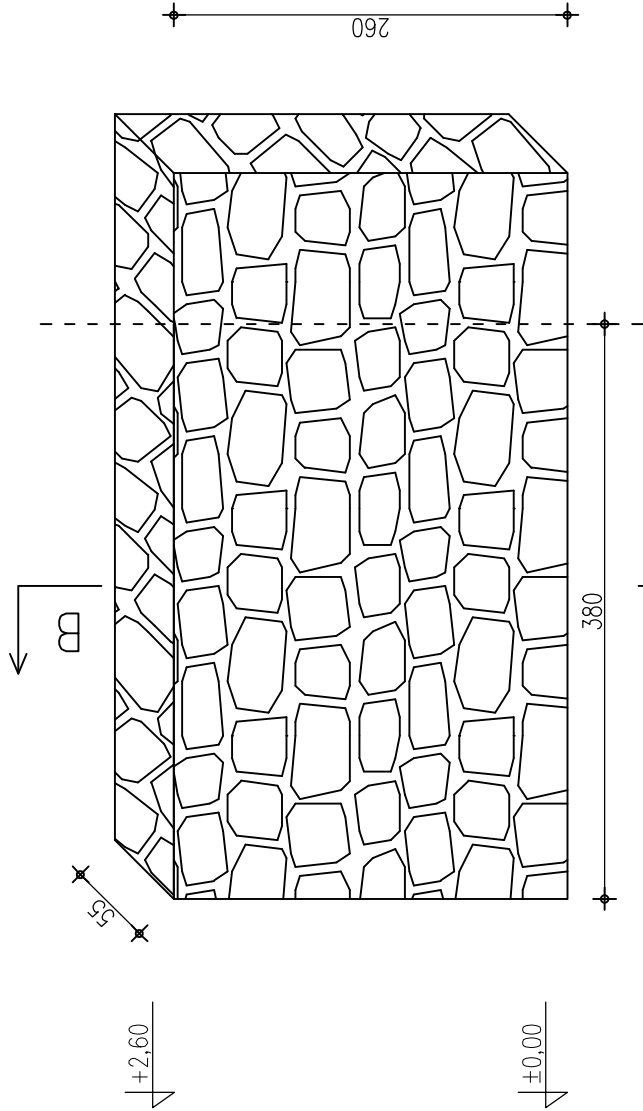
- Wszystkie prace budowlane należy prowadzić zgodnie z polskimi przepisami branżowymi i zasadami sztuki budowlanej pod kierunkiem osoby posiadającej odpowiednie wykształcenie i uprawnienia.
- Wszelkie odstępstwa od rozwiązań przyjętych w niniejszym opracowaniu należy wcześniej uzgodnić z autorami projektu.
- Obiekt podlega ochronie konserwatorskiej, prace prowadzone na jego terenie powinny przebiegać pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- Ze względu na fakt, iż obiekt stanowi cmentarz, prace należy prowadzić z poszanowaniem godności spoczywających na nim osób.

Opracował:

mgr inż. arch. Marek Wroński

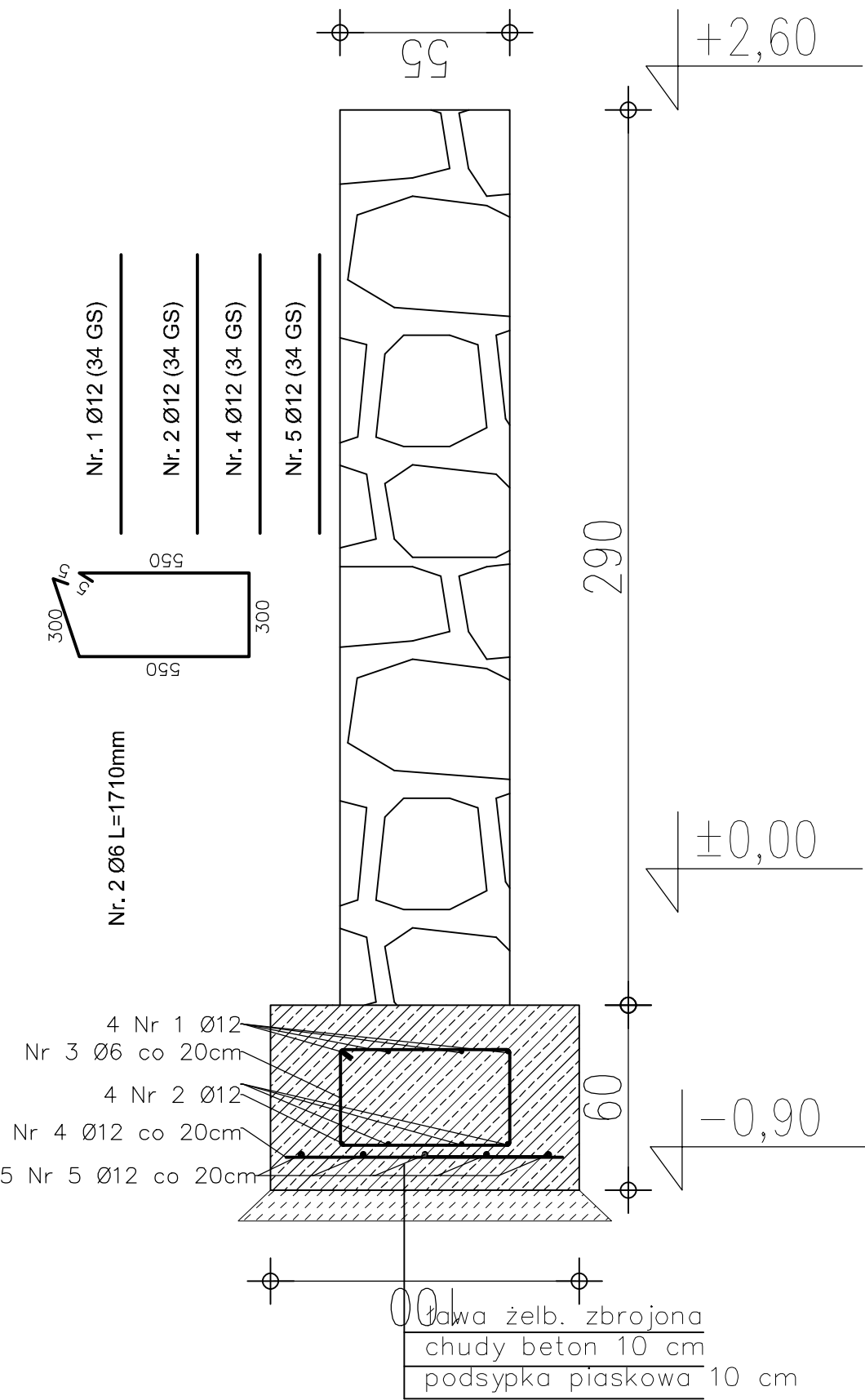
tech. bud. Zdzisław Kasprowicz

Projekt architektoniczno budowlany część graficzna

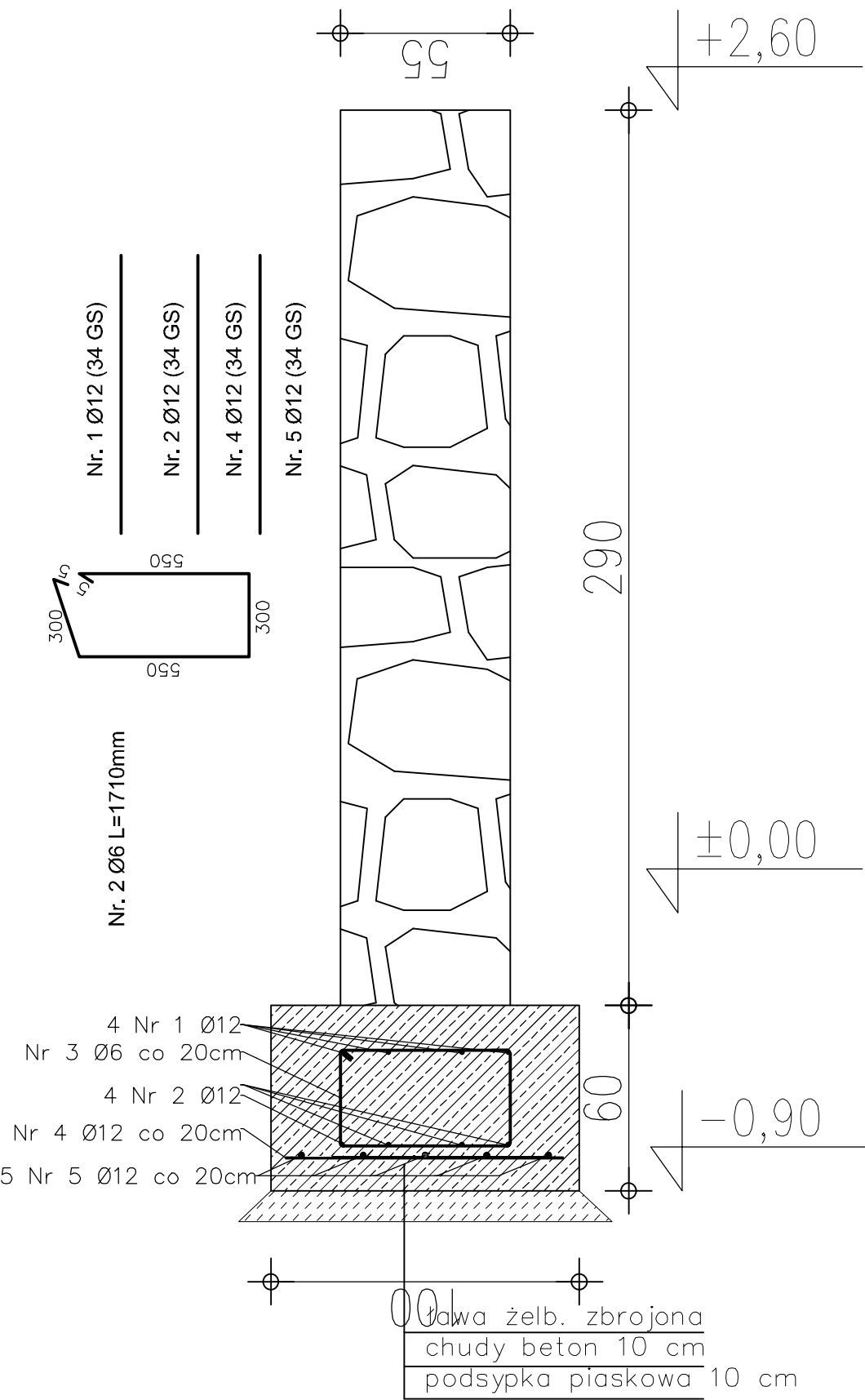
AUTOR OPRACOWANIA	
Nadzory Budowlane Doradztwo Techniczne Zdzisław Kasprówicz Jelenia Góra 58-560, ul. Iżerska 14	
OBJEKT NAZWA	
Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleńu	
OPRACOWANO NA ZLECENIE	
Urząd Miasta i Gminy Wleń 59-610 Pl. Bohaterów Nysy 7	
PROJEKTANT	NR UPRAWNIEN
tech. bud. Zdzisław Kasprówicz upr. nr 493/78	Stadium: PB
mgr inż. arch. Marek Wroński upr. nr 497/Ww/73	Skala: 1 : 50
TYTUŁ RYSUNKU	
Data: 15.03.2016r.	
RZUT	
Rys. nr A/2	

PRZEKRÓJ A-A

AUTOR OPRACOWANIA	
Nadzory Budowlane Doradztwo Techniczne Zdzisław Kasprowicz Jelenia Góra 58-560, ul. Iżerska 14	
OBJEKT NAZWA	
Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleńu	
OPRACOWANO NA ZLECENIE	
Urząd Miasta i Gminy Wleń 59-610 PL Bohaterów Nysy 7	
PROJEKTANT	NR UPRAWNIEN
tech. bud. Zdzisław Kasprowicz upr. nr 493/78	Stadium: PB
mgr inż. arch. Marek Wroński upr. nr 497/Ww/73	Skala: 1:20
TYTUŁ RYSUNKU	
Data: 15.03.2016r.	
PRZEKRÓJ A-A	
Rys. nr A/3	

PRZEKRÓJ B-B

AUTOR OPRACOWANIA	
Nadzory Budowlane Doradztwo Techniczne Zdzisław Kasprowicz Jelenia Góra 58-560, ul. Iżerska 14	
OBIEKT NAZWA	
Umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleńu	
OPRACOWANO NA ZLECENIE	
Urząd Miasta i Gminy Wleń 59-610 Pl. Bohaterów Nysy 7	
PROJEKTANT	NR UPRRAWNIEN
tech. bud. Zdzisław Kasprowicz upr. nr 493/78	Stadium: PB
mgr inż. arch. Marek Wroński upr. nr 497/Ww/73	Skala: 1:20
TYTUŁ RYSUNKU	
PRZEKRÓJ B-B	
Data: 15.03.2016r.	
Rys. nr A/4	

Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

Zakres robót

Zakres robót obejmuje umocnienie narożnika i remont muru oporowego cmentarza komunalnego we Wleniu.

1. Kolejność wykonywanych robót

- 1.1. zagospodarowanie placu budowy
- 1.2. roboty ziemne
- 1.3. roboty budowlano-montażowe
- 1.4. roboty wykończeniowe
- 1.5. maszyny i urządzenia techniczne użytkowane na placu budowy

2. Instrukcja pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych

- szkolenie pracowników w zakresie bhp,
- zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia
- zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi przez wyznaczone w tym celu osoby
- zasady stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego

3. Środki techniczne i organizacyjne zapobiegające niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych.

3.1. Zagospodarowanie placu budowy

Zagospodarowanie terenu budowy wykonuje się przed rozpoczęciem robót budowlanych, co najmniej w zakresie:

- ogrodzenia terenu i wyznaczenia stref niebezpiecznych,
- wykonania dróg, wyjść i przejść dla pieszych,
- doprowadzenia energii elektrycznej oraz wody
- odprowadzenia ścieków lub ich utylizacji,
- urządzenia pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i socjalnych,
- zapewnienia oświetlenia naturalnego i sztucznego,
- zapewnienia właściwej wentylacji,
- zapewnienia łączności telefonicznej,
- urządzenia składowisk materiałów i wyrobów

Teren budowy lub robót powinien być w miarę potrzeby ogrodzony lub skutecznie zabezpieczony przed osobami postronnymi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić, co najmniej 1,5 m.

W ogrodzeniu placu budowy lub robót powinny być wykonane oddzielne bramy dla ruchu pieszego oraz pojazdów mechanicznych i maszyn budowlanych. Szerokość ciągu pieszego jednokierunkowego powinna wynosić, co najmniej 0,75 m, a dwukierunkowego 1,20 m.

Dla pojazdów używanych w trakcie wykonywania robót budowlanych należy wyznaczyć i oznakować miejsca postojowe na terenie budowy. Szerokość dróg komunikacyjnych na placu budowy lub robót powinna być dostosowana do używanych środków transportowych.

Drogi i ciągi pieszce na placu budowy powinny być utrzymane we właściwym stanie technicznym.

Nie wolno na nich składować materiałów, sprzętu lub innych przedmiotów. Drogi komunikacyjne dla wózków i taczek oraz pochylnie, po których dokonuje się ręcznego przenoszenia ciężarów nie powinny mieć spadków większych niż 10%.

Przejścia i strefy niebezpieczne powinny być oświetlone i oznakowane znakami ostrzegawczymi lub znakami zakazu.

Przejścia o pochyleniu większym niż 15 % należy zaopatrzyć w listwy umocowane poprzecznie, w odstępach nie mniejszych niż 0,40 m lub schody szerokości nie mniejszej niż 0,75 m, zabezpieczone, co najmniej z jednej strony balustradą.

Balustrada składa się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,10 m.

Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą należy wypełnić w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem.

Strefa niebezpieczna, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, powinna być ogrodzona balustradami i oznakowana w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym.

Strefa ta nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6,0 m.

Przejścia, przejazdy i stanowiska pracy w strefie niebezpiecznej powinny być zabezpieczone daszkami ochronnymi.

Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4 m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia.

Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty.

Używanie daszków ochronnych, jako rusztowań lub miejsc składowania narzędzi, sprzętu, materiałów jest zabronione.

Instalacje rozdziału energii elektrycznej na terenie budowy powinny być zaprojektowane i wykonane oraz utrzymywane i użytkowane w taki sposób, aby nie stanowiły zagrożenia pożarowego lub wybuchowego, lecz chroniły pracowników przed porażeniem prądem elektrycznym.

Roboty związane z podłączeniem, sprawdzaniem, konserwacją i naprawą instalacji i urządzeń elektrycznych mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia.

Nie jest dopuszczalne sytuowanie stanowisk pracy, składowisk wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub w odległości liczonej w poziomie od skrajnych przewodów, mniejszej niż:

- a) 3,0 m - dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 KV,
- b) 5,0 m - dla linii i napięciu znamionowym powyżej 1 KV, lecz nieprzekraczającym 15 KV,
- c) 10,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 KV, lecz nieprzekraczającym 30 KV,
- d) 15,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 KV, lecz nieprzekraczającym 110 KV,
- e) 30,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 KV.

Żurawie samojezdne, koparki i inne urządzenia ruchome, które mogą zbliżyć się na niebezpieczną odległość do w/w napowietrznych lub kablowych linii elektroenergetycznych, powinny być wyposażone w sygnalizatory napięcia. Rozdzielnice budowlane prądu elektrycznego znajdujące się na terenie budowy należy zabezpieczyć przed dostępem osób nieupoważnionych. Rozdzielnice powinny być usytuowane w odległości nie większej niż 50,0 m od odbiorników energii.

Przewody elektryczne zasilające urządzenia mechaniczne powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi, a ich połączenia z

urządzeniami mechanicznymi wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracy osób obsługujących takie urządzenia. Okresowe kontrole stanu stacjonarnych urządzeń elektrycznych pod względem bezpieczeństwa powinny być przeprowadzane, co najmniej jeden raz w miesiącu, natomiast kontrola stanu i oporności izolacji tych urządzeń, co najmniej dwa razy w roku, a ponadto:

- a) przed uruchomieniem urządzenia po dokonaniu zmian i napraw części elektrycznych i mechanicznych,
- b) przed uruchomieniem urządzenia, jeżeli urządzenie było nieczynne przez ponad miesiąc,
- c) przed uruchomieniem urządzenia po jego przemieszczeniu.

W przypadkach zastosowania urządzeń ochronnych różnicowoprądowych w w/w instalacjach, należy sprawdzać ich działanie każdorazowo przed przystąpieniem do pracy.

Dokonywane naprawy i przeglądy urządzeń elektrycznych powinny być odnotowywane w książce konserwacji urządzeń.

Należy zapewnić dostateczną ilość wody zdatnej do picia pracownikom zatrudnionym na budowie oraz do celów higieniczno - sanitarnych, gospodarczych i przeciwpożarowych.

Ilość wody do celów higienicznych przypadająca dziennie na każdego pracownika jednocześnie zatrudnionego nie może być mniejsza niż:

- a) 120 l - przy pracach w kontakcie z substancjami szkodliwymi, trującymi lub zakaźnymi albo powodującymi silne zabrudzenie pyłami, w tym 20 l w przypadku korzystania z natrysków,
- b) 90 l - przy pracach brudzących, wykonywanych w wysokich temperaturach lub wymagających zapewnienia należytej higieny procesów technologicznych, w tym 60 l w przypadku korzystania z natrysków,
- c) 30 l - przy pracach niewymienionych w pkt. „a” i „b”.

Niezależnie od ilości wody określonej w pkt. „a”, „b”, „c” należy zapewnić, co najmniej 2,5 l na dobę na każdy metr kwadratowy powierzchni terenu poza budynkami, wymagającej polewania (tereny zielone, utwardzone ulice, place itp.)

Pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnie uciążliwych należy zapewnić:

- posiłki wydawane ze względów profilaktycznych,
- napoje, których rodzaj i temperatura powinny być dostosowane do warunków wykonywania pracy

Posiłki profilaktyczne należy zapewnić pracownikom wykonującym prace: - związane z wysiłkiem fizycznym, powodującym w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny organizmu powyżej 1500 kcal u m mężczyzn i powyżej 1 000 kcal u kobiet, wykonywane na otwartej przestrzeni w okresie zimowym; za okres zimowy uważa się okres od dnia 1 listopada do dnia 31 marca.

Napoje należy zapewnić pracownikom zatrudnionym:

- przy pracach na otwartej przestrzeni przy temperaturze otoczenia poniżej 10°C lub powyżej 25 °C.

Pracownik może przyrządzać sobie posiłki we własnym zakresie z produktów otrzymanych od pracodawcy.

Pracownikom nie przysługuje ekwiwalent pieniężny za posiłki i napoje.

Na terenie budowy powinny być urządzone i wydzielone pomieszczenia higieniczno - sanitarne i socjalne - szatnie (na odzież roboczą i ochronną), umywalnie, jadalnie, suszarnie oraz ustępy.

Dopuszczalne jest korzystanie z istniejących na terenie budowy pomieszczeń i urządzeń higieniczno - sanitarnych inwestora, jeżeli przewiduje to zawarta umowa.

Zabrania się urządzania w jednym pomieszczeniu szatni i jadalni w przypadkach, gdy na terenie budowy, na której roboty budowlane wykonuje więcej niż 20 - pracujących.

W takim przypadku, szafki na odzież powinny być dwudzielne, zapewniające możliwość przechowywania oddzielnie odzieży roboczej i własnej. W pomieszczeniach higieniczno - sanitarnych mogą być stosowane ławki, jako miejsca siedzące, jeżeli są one trwale przytwierdzone do podłoża.

Jadalnia powinna składać się z dwóch części:

- a) jadalni właściwej, gdzie powinno przypadać, co najmniej 1,10 m² powierzchni na każdego z pracowników jednocześnie spożywających posiłek,
- b) pomieszczeń do przygotowywania, wydawania napojów oraz zmywania naczyń stołowych.

W przypadku usytuowania pomieszczeń higieniczno - sanitarnych w kontenerach dopuszcza się niższą wysokość tych pomieszczeń, tj. do 2,20 m.

Na terenie budowy powinny być wyznaczone oznakowane, utwardzone i odwodnione miejsca do składania materiałów i wyrobów. Składowiska materiałów, wyrobów i urządzeń technicznych należy wykonać w sposób wykluczający możliwość wywrócenia, zsunięcia, rozsunięcia się lub spadnięcia składowanych wyrobów i urządzeń.

Materiały drobnicowe powinny być ułożone w stosy o wysokości nie większej niż 2,0 m, a stosy materiałów workowanych ułożone w warstwach krzyżowo do wysokości nieprzekraczającej 10 - warstw.

Odległość stosów przy składowaniu materiałów nie powinna być mniejsza niż:

- a) 0,75 m - od ogrodzenia lub zabudowań,
- b) 5,00 m - od stałego stanowiska pracy.

Opieranie składowanych materiałów lub wyrobów o płoty, słupy napowietrznych linii elektroenergetycznych, konstrukcje wsporcze sieci trakcyjnej lub ściany obiektu budowlanego jest zabronione.

Wchodzenie i schodzenie ze stosu utworzonego ze składowanych materiałów lub wyrobów jest dopuszczalne przy użyciu drabiny lub schodów.

Teren budowy powinien być wyposażony w sprzęt niezbędny do gaszenia pożarów, który powinien być regularnie sprawdzany, konserwowany i uzupełniany, zgodnie z wymaganiami producentów i przepisów przeciwpożarowych.

Ilość i rozmieszczenie gaśnic przenośnych powinno być zgodne z wymaganiami przepisów przeciwpożarowych.

W pomieszczeniach zamkniętych należy zapewnić wymianę powietrza, wynikającą z potrzeb bezpieczeństwa pracy.

Wentylacja powinna działać sprawnie i zapewniać dopływ świeżego powietrza. Nie może ona powodować przeciągów, wyzębienia lub przegrzewania pomieszczeń pracy.

3.2. Roboty ziemne

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót ziemnych:

- upadek pracownika lub osoby postronnej do wykopu (brak wygradzenia wykopu balustradami; brak przykrycia wykopu),
- zasypanie pracownika w wykopie wąsko przestrzennym (brak zabezpieczenia ścian wykopu przed obsunięciem się; obciążenie klina naturalnego odłamu gruntu urobkiem pochodzącym z wykopu),
- potrącenie pracownika lub osoby postronnej łyżką koparki przy wykonywaniu robót na placu budowy lub w miejscu dostępnym dla osób postronnych (brak wygradzenia strefy niebezpiecznej).

Roboty ziemne powinny być prowadzone na podstawie projektu określającego położenie instalacji i urządzeń podziemnych, mogących znaleźć się w zasięgu prowadzonych robót.

Wykonywanie robót ziemnych w bezpośrednim sąsiedztwie sieci, takich jak:

- elektroenergetyczne,
- gazowe,
- telekomunikacyjne,
- ciepłownicze,
- wodociągowe i kanalizacyjne,

powinno być poprzedzone określeniem przez kierownika budowy bezpiecznej odległości, w jakiej mogą być one wykonywane od istniejącej sieci i sposobu wykonywania tych robót.

W czasie wykonywania robót ziemnych miejsca niebezpieczne należy ogrodzić i umieścić napisy ostrzegawcze.

W czasie wykonywania wykopów w miejscach dostępnych dla osób niezatrudnionych przy tych robotach, należy wokół wykopów pozostawionych na czas zmroku i w nocy ustawić balustrady zaopatrzone w światło ostrzegawcze koloru czerwonego.

Poręcze balustrad powinny znajdować się na wysokości 1,10 m nad terenem i w odległości nie mniejszej niż 1,0 m od krawędzi wykopu. Wykopy o ścianach pionowych nieumocnionych, bez rozparcia lub podparcia mogą być wykonywane tylko do głębokości 1,0 m w gruntach zwartych, w przypadku, gdy teren przy wykopie nie jest obciążony w pasie o szerokości równej głębokości wykopu.

Wykopy bez umocnień o głębokości większej niż 1,0 m, lecz nie większej od 2,0 m można wykonywać, jeżeli pozwalają na to wyniki badań gruntu i dokumentacja geologiczno - inżynierska.

Bezpieczne nachylenie ścian wykopów powinno być określone w dokumentacji projektowej wówczas, gdy:

- roboty ziemne wykonywane są w gruncie nawodnionym,
- teren przy skarpie wykopu ma być obciążony w pasie równym głębokości wykopu,
- grunt stanowią ły skłonne do pęcznienia,
- wykopu dokonuje się na terenach osuwiskowych,
- głębokość wykopu wynosi więcej niż 4,0 m.

Jeżeli wykop osiągnie głębokość większą niż 1,0 m od poziomu terenu, należy wykonać zejście (wejście) do wykopu.

Odległość pomiędzy zejściami (wejściami) do wykopu nie powinna przekraczać 20,0 m.

Należy również ustalić rodzaje prac, które powinny być wykonywane, przez, co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji, ze względu na możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego.

Dotyczy to prac wykonywanych w wykopach i wyrobiskach o głębokości większej od 2,0 m.

Składowanie urobku, materiałów i wyrobów jest zabronione:

- w odległości mniejszej niż 0,60 m od krawędzi wykopu, jeżeli ściany wykopu są obudowane oraz jeżeli obciążenie urobku jest przewidziane w doborze obudowy,
- w strefie klina naturalnego odłamu gruntu, jeżeli ściany wykopu nie są obudowane.

Ruch środków transportowych obok wykopów powinien odbywać się poza granicą klina naturalnego odłamu gruntu.

W czasie wykonywania robót ziemnych nie powinno dopuszczać się do tworzenia nawisów gruntu.

Przebywanie osób pomiędzy ścianą wykopu a koparką, nawet w czasie postoju jest zabronione.

Zakładanie obudowy lub montaż rur w uprzednio wykonanym wykopie o ścianach pionowych i na głębokości powyżej 1,0 m wymaga tymczasowego zabezpieczenia osób klatkami osłonowymi lub obudową prefabrykowaną.

3.3. Roboty budowlano - montażowe

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót budowlano - montażowych:

- upadek pracownika z wysokości (brak zabezpieczenia obrysu stropu; brak zabezpieczenia otworów technologicznych w powierzchni stropu; brak zabezpieczenia otworów prowadzących na płyty balkonowe);
- przygniecenie pracownika płytą prefabrykowaną wielkowymiarową podczas wykonywania robót montażowych przy użyciu żurawia budowlanego (przebywanie pracownika w strefie zagrożenia, tj. w obszarze równym rzutowi przemieszczanego elementu, powiększonym z każdej strony o 6,0 m).

Roboty montażowe konstrukcji stalowych i prefabrykowanych elementów wielkowymiarowych mogą być wykonywane na podstawie projektu montażu oraz planu „bioz” przez pracowników zapoznanych z instrukcją organizacji montażu oraz rodzajem używanych maszyn i innych urządzeń technicznych.

Przebywanie osób na górnych płaszczyznach ścian, belek, słupów, ram lub kratownic oraz na dwóch niższych kondygnacjach, znajdujących się bezpośrednio pod kondygnacją, na której prowadzone są roboty montażowe, jest zabronione.

Prowadzenie montażu z elementów wielkowymiarowych jest zabronione:

- przy prędkości wiatru powyżej 10 m/s,
- przy złej widoczności o zmierzchu, we mgle i w porze nocnej, jeżeli stanowiska pracy nie mają wymaganego przepisami odrębnego oświetlenia.

Odległość pomiędzy skrajnią podwozia lub platformy obrotowej żurawia a zewnętrznymi częściami konstrukcji montowanego obiektu budowlanego powinna wynosić, co najmniej 0,75 m. Zabronione jest w szczególności:

- przechodzenia osób w czasie pracy żurawia pomiędzy obiektami budowlanymi a podwoziem żurawia lub wychylania się przez otwory w obiekcie budowlanym,
- składowanie materiałów i wyrobów pomiędzy skrajnią żurawia budowlanego lub pomiędzy torowiskiem żurawia a konstrukcją obiektu budowlanego lub jego tymczasowymi zabezpieczeniami.

Punkty świetlne przy stanowiskach montażowych powinny być tak rozmieszczone, aby zapewniały równomierne oświetlenie, bez ostrych cieni i olśnień osób.

Elementy prefabrykowane można zwolnić z podwieszenia po ich uprzednim zamocowaniu w miejscu wbudowania.

W czasie zakładania stężeń montażowych, wykonywania robót spawalniczych, odczepiania elementów prefabrykowanych z zawiesi i betonowania styków należy stosować wyłącznie pomosty montażowe lub drabiny rozstawne. W czasie montażu, w szczególności słupów, belek i wiązarów, należy stosować podkładki pod liny zawiesi, zapobiegające przetarciu i załamaniu lin. Podnoszenie i przemieszczanie na elementach prefabrykowanych osób, przedmiotów, materiałów lub wyrobów jest zabronione. Osoby przebywające na stanowiskach pracy, znajdujące się na wysokości, co najmniej 1,0 m od poziomu podłogi lub ziemi, powinny być zabezpieczone balustradą przed upadkiem z wysokości. Balustradami powinny być zabezpieczone:

- krawędzie stropów nieobudowanych ścianami zewnętrznymi,

- pozostawione otwory w ścianach (drzwiowe, balkonowe, szybów dźwigowych).

Otwory w stropach, na których prowadzone są prace lub do których możliwy jest dostęp ludzi, należy zabezpieczyć przed możliwością wypadnięcia lub ogrodzić balustradą.

Przemieszczanie w poziomie stanowisko pracy powinno mieć zapewnione mocowanie końcówki linki bezpieczeństwa do pomocniczej liny ochronnej lub prowadnicy poziomej, zamocowanej na wysokości około 1,50 m wzdłuż zewnętrznej strony krawędzi przejścia.

Wytrzymałość i sposób zamocowania prowadnicy, powinny uwzględniać obciążenie dynamiczne spadającej osoby.

W przypadku, gdy zachodzi konieczność przemieszczenia stanowiska pracy w pionie, linka bezpieczeństwa szelek bezpieczeństwa powinna być zamocowana do prowadnicy pionowej za pomocą urządzenia samohamującego.

Długość linki bezpieczeństwa szelek bezpieczeństwa nie powinna być większa niż 1,50 m.

Amortyzatory spadania nie są wymagane, jeżeli linki asekuracyjne są mocowane do linek urządzeń samohamujących, ograniczających wystąpienie siły dynamicznej w momencie spadania, zwłaszcza aparatów bezpieczeństwa lub pasów bezwładnościowych.

Osoby korzystające z urządzeń krzesłkowych, drabin linowych lub ruchomych podestów roboczych powinny być dodatkowo zabezpieczone przed upadkiem z wysokości za pomocą prowadnicy pionowej, zamocowanej niezależnie od lin nośnych drabiny, krzesła lub podestu. Ponadto, należy ustalić rodzaje prac, które powinny być wykonywane, przez co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji, ze względu na możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego.

Dotyczy to prac wykonywanych na wysokości powyżej 2,0 m w przypadkach, w których wymagane jest zastosowanie środków ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości.

3.4. Roboty wykończeniowe

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót wykończeniowych:

- upadek pracownika z wysokości (brak balustrad ochronnych przy podestach roboczych rusztowania; brak stosowania sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości przy wykonywaniu robót związanych z montażem lub demontażem rusztowania),
- uderzenie spadającym przedmiotem osoby postronnej korzystającej z ciągu pieszego usytuowanego przy budowanym lub remontowanym obiekcie budowlanym (brak wygrodzenia strefy niebezpiecznej).

Roboty wykończeniowe zewnętrzne (elewacja budynku) mogą być wykonywane przy użyciu ruchomych podestów roboczych oraz rusztowań np. „MOSTOSTAL - BAUMANN”, „BOSTA - 70”, „STALKOL”, „RR - 1/30”, „PLETTAC”, „ROCO - 1”.

Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonane zgodnie z instrukcją producenta lub projektem indywidualnym. Osoby zatrudnione, przy montażu i demontażu rusztowań oraz monterzy podestów roboczych powinien posiadać wymagane uprawnienia.

Osoby dokonujące montażu i demontażu rusztowań obowiązane są do stosowania urządzeń zabezpieczających przed upadkiem z wysokości. Przed montażem i demontażem rusztowań należy wyznaczyć i wygrodzić strefę niebezpieczną.

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem.

Odbiór rusztowania dokonuje się wpisem do dziennika budowy lub w protokóle odbioru technicznego.

W przypadku rusztowań systemowych dopuszczalne jest umieszczenie poręczy ochronnej na wysokości 1,00 m.

Rusztowania z elementów metalowych powinny być uziemione i posiadać instalację piorunochronną.

Rusztowania usytuowane bezpośrednio przy drogach, ulicach oraz w miejscach przejazdów i przejść dla pieszych, powinny posiadać daszki ochronne i osłonę z siatek ochronnych. Stosowanie siatek ochronnych nie zwalnia z obowiązku stosowania balustrad.

Roboty wykończeniowe wewnętrzne mogą być wykonywane z rusztowań składanych typu „Warszawa” (roboty tynkarskie, montażowe, instalacyjne) oraz drabin rozstawnych (roboty malarskie).

Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonane zgodnie z instrukcją producenta.

Montaż i demontaż tego typu rusztowań może być przeprowadzony tylko i wyłącznie przez osoby odpowiednio przeszkolone w zakresie jego konstrukcji, montażu i demontażu.

Rusztowania tego typu powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem.

Dopuszcza się wykonywanie robót malarskich przy użyciu drabin rozstawnych tylko do wysokości nieprzekraczalnej 4,0 m od poziomu podłogi. Drabiny należy zabezpieczyć przed poślizgiem i rozsunięciem się oraz zapewnić ich stabilność.

W pomieszczeniach, w których będą prowadzone roboty malarskie roztworami wodnymi, należy wyłączyć instalację elektryczną i stosować zasilanie, które nie będzie mogło spowodować zagrożenia prądem elektrycznym. Przy ręcznej lub mechanicznej obróbce elementów kamiennych, pracownicy powinni używać środków ochrony indywidualnej, takich jak:

- gogle lub przyłbice ochronne,
- hełmy ochronne,
- rękawice wzmocnione skórą,
- obuwie z wkładkami stalowymi chroniącymi palce stóp.

Stanowiska pracy powinny umożliwić swobodę ruchu, niezbędną do wykonywania pracy.

3.5. Maszyny i urządzenia techniczne użytkowane na placu budowy

Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót budowlanych przy użyciu maszyn i urządzeń technicznych:

- pochwycenie kończyny górnej lub kończyny dolnej przez napęd (brak pełnej osłony napędu),
- potrącenie pracownika lub osoby postronnej łyżką koparki przy wykonywaniu robót na placu postronnych (brak wygrożenia strefy niebezpiecznej),
- porażenie prądem elektrycznym (brak zabezpieczenia przewodów zasilających urządzenia mechaniczne przed uszkodzeniami mechanicznymi).

Maszyny i inne urządzenia techniczne oraz narzędzia zmechanizowane powinny być montowane, eksploatowane i obsługiwane zgodnie z instrukcją producenta oraz spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących systemu oceny zgodności.

Maszyny i inne urządzenia techniczne, podlegające dozorowi technicznemu, mogą być używane na terenie budowy tylko wówczas, jeżeli wystawiono dokumenty uprawniające do ich eksploatacji.

Wykonawca, użytkujący maszyny i inne urządzenia techniczne, niepodlegające dozorowi technicznemu, powinien udostępnić organom kontroli dokumentację techniczno - ruchową lub instrukcję obsługi tych maszyn lub urządzeń.

Operatorzy lub maszyniści żurawi, maszyn budowlanych, kierowcy wózków i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.

Stanowiska pracy operatorów maszyn lub innych urządzeń technicznych, które nie posiadają kabin, powinny być:

- zadaszone i zabezpieczone przed spadającymi przedmiotami,
- osłonięte w okresie zimowym.

4. Instruktaż pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych

Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, przeprowadza się jako:

- szkolenie wstępne,
- szkolenie okresowe.

Szkolenia te przeprowadzane są w oparciu o programy poszczególnych rodzajów szkolenia.

Szkolenia wstępne ogólne („instruktaż ogólny”) przechodzą wszyscy nowo zatrudniani pracownicy przed dopuszczeniem do wykonywania pracy. Obejmuje ono zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami bhp zawartymi w Kodeksie pracy, w układach zbiorowych pracy i regulaminach pracy, zasadami bhp obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy.

Szkolenie wstępne na stanowisku pracy („Instruktaż stanowiskowy”) powinien zapoznać pracowników z zagrożeniami występującymi na określonym stanowisku pracy, sposobami ochrony przed zagrożeniami, oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku.

Pracownicy przed przystąpieniem do pracy, powinni być zapoznani z ryzykiem zawodowym związanym z pracą na danym stanowisku pracy. Fakt odbycia przez pracownika szkolenia wstępnego ogólnego, szkolenia wstępnego na stanowisku pracy oraz zapoznania z ryzykiem zawodowym, powinien być potwierdzony przez pracownika na piśmie oraz odnotowany w aktach osobowych pracownika.

Szkolenia wstępne podstawowe w zakresie bhp, powinny być przeprowadzone w okresie nie dłuższym niż 6 - miesięcy od rozpoczęcia pracy na określonym stanowisku pracy.

Szkolenia okresowe w zakresie bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, powinny być przeprowadzane w formie instruktażu nie rzadziej niż raz na 3 - lata, a na stanowiskach pracy, na których występują szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia oraz zagrożenia wypadkowe -nie rzadziej niż raz w roku.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach operatorów żurawi, maszyn budowlanych i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.

Powyższy wymóg nie dotyczy betoniarek z silnikami elektrycznymi jednofazowymi oraz silnikami trójfazowymi o mocy do 1 KW. Na placu budowy powinny być udostępnione pracownikom do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- udzielania pierwszej pomocy.

W/w instrukcje powinny określać czynności do wykonywania przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania danej pracy, czynności do wykonywania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników.

Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad BHP.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

5. Środki techniczne i organizacyjne zapobiegające niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

Nieprzestrzeganie przepisów bhp na placu budowy prowadzi do powstania bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia pracowników.

- przyczyny organizacyjne powstania wypadków przy pracy:

a) niewłaściwa ogólna organizacja pracy

- 1) nieprawidłowy podział pracy lub rozplanowanie zadań,
- 2) niewłaściwe polecenia przełożonych,
- 3) brak nadzoru,
- 4) brak instrukcji postępowania się czynnikami materialnym,
- 5) tolerowanie przez nadzór odstępstw od zasad bezpieczeństwa pracy,
- 6) brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa pracy i ergonomii,
- 7) dopuszczenie do pracy człowieka z przeciwwskazaniami lub bez badań lekarskich;

b) niewłaściwa organizacja stanowiska pracy:

- 1) niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowiskach pracy,
- 2) nieodpowiednie przejścia i dojścia,
- 3) brak środków ochrony indywidualnej lub niewłaściwy ich dobór

- przyczyny techniczne powstania wypadków przy pracy:

a) niewłaściwy stan czynnika materialnego:

- 1) wady konstrukcyjne czynnika materialnego będące źródłem zagrożenia,
- 2) niewłaściwa stateczność czynnika materialnego,
- 3) brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające,
- 4) brak środków ochrony zbiorowej lub niewłaściwy ich dobór,
- 5) brak lub niewłaściwa sygnalizacja zagrożeń,
- 6) niedostosowanie czynnika materialnego do transportu, konserwacji lub napraw;

b) niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego:

- 1) zastosowanie materiałów zastępczych,
- 2) niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych;

c) wady materiałowe czynnika materialnego:

- 1) ukryte wady materiałowe czynnika materialnego;

d) niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego:

- 1) nadmierna eksploatacja czynnika materialnego,

- 2) niedostateczna konserwacja czynnika materialnego,
- 3) niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego.

Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,
- organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,

Na podstawie:

- oceny ryzyka zawodowego występującego przy wykonywaniu robót na danym stanowisku pracy
- wykazu prac szczególnie niebezpiecznych,
- określenia podstawowych wymagań bhp przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych,
- wykazu prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby,
- wykazu prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej

kierownik budowy powinien podjąć stosowne środki profilaktyczne mające na celu:

- zapewnić organizację pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych,
- zapewnić likwidację zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji niepowodujących takich zagrożeń.

W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników osoba kierująca, pracownikami obowiązana jest do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań w celu usunięcia tego zagrożenia.

Pracownicy zatrudnieni na budowie, powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego opracowaną przez pracodawcę.

Środki ochrony indywidualnej w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników tych środków powinny zapewniać wystarczającą ochronę przed występującymi zagrożeniami (np. upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, słuchu).

Kierownik budowy obowiązany jest informować pracowników o sposobach posługiwania się tymi środkami.

Podstawa prawna opracowania:

- ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (t. jedn. Dz.U. z 1998 r. Nr 21 poz.94 z późn.zm.)
- art.21 „a” ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. z 2000 r. Nr 106 poz.1126 z późn.zm.)
- ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U.Nr 122 poz.1321 z późn.zm.)

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowego zakresu rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (Dz.U. Nr 151 poz.1256)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie szczególnych zasad szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.Nr62 poz. 285)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz.U.Nr 62 poz. 287)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac, które powinny być wykonywane, przez co najmniej dwie osoby (Dz.U.Nr 62 poz. 288)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie uprawnień rzeczoznawców do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy, zasad opiniowania projektów budowlanych, w których przewiduje się pomieszczenia pracy oraz trybu powoływania członków Komisji Kwalifikacyjnej do Oceny Kandydatów na Rzeczoznawców (Dz.U.Nr 62 poz. 290)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz.U.Nr 60 poz. 278)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U.Nr 129 poz. 844 z póź.zm.)
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U.Nr 118 poz.1263)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz.U.Nr 120 poz.1021)
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U.Nr 47 poz. 401).

Opracował:

mgr inż. arch. Marek Wroński

tech. bud. Zdzisław Kasprovicz